

A' ROMAI TSASZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szombaton 22. Mártziusb. 1783.

Mihogy minden leg kisebb hadi-történetek-is ,
Minekélötte a' Hadi-Tanáts-szék által ki-hir-
dettetnének , a' F. Monárkha után küldetnek , igen
meg-gyültenek az olyan tudósításaink , mellyekről a'
mi E. Olvasóinkat tudósittanunk kellene ; de mig ő
Felségétől vissza-nem érkeznek , addig csak különös
emberek' Leveléből származott tudósításokkal szolgál-
hatunk — a' mint-hogy a' hadakozásról ígért Bé-
tsi Levél-is a' közelebb múlt alkalmatossággal benn
maradott. — csak

Elegyések a' Tudósítások.

A' Nagy Sultán a' maga 500 főből álló Test-örzöinek számát 1000-re szaporította, és azoknak hintát kardot és edgy pár pistolyt adatott; noha eddig a' Török Testörzöknek igen gyenge fegyverei valának. Ezek fogják ötött Adriánopolyba késérni a' maga Feleségével; mihelyt a' már nyavallyájából fel-gyogyúlni mondatott Nagy Vezér a' Táborhoz indul; ki a' ki-rendelt idő-szerént már el-is indult. — Azok a' Török-hatalom alatt lévő Alkormányozok, kik még a' múlt Decemberben olly kemény parantsolatot vettének vala Konstantzinápolyból, hogy Februáriusnak végén mindenik közzüllök a' maga Népevel készen légyen és a' Nagy Táborhoz induljon, már mind a' Táborhoz érkeztenek, és máig-is mind a' fetét felhő olly sürüséggel mondotnak szüntelen érkezni a' Török Sergek a' Táborhoz. Illyetén Alkormányozók tsak az Europai Török Birodalomban 288-an vagynak; kik közzül mindenknek a' maga nagysága - szerént 100 — 1000, több 's kevesebb Lovas - katonákat kelletik ki-állítani, az azon Tartományokban fekvő Jantsárokan kívül, kik minden időben katonák szoktanak lenni; a' honnan a' Török erőnek edgyik nagyobb részét a' Lovoság tsinálja. A' Frantziák által valamennyire pallérozott tanúlt Török Sergek még Táborban fekszenek, vagy leg-alább még ezeknek a' két Keresztényi Fejedelmek' határ-szélein semmi meg-érkezéséről nem szól a' hir; de a' Tatárok és más rendetlen Sergek közzül már Serviába, Moldóvába és Oláh-országba fokban meg-érkeztenek és szüntelen érkeznek: egy szóval az egész Mafzka és Török Birodalmok-béli hadi nép most mondatik mozgásban lenni; a' honnan ugy tartatik, hogy nem mezsze volna

vólna az az ora, melyben *Márs* a' maga kárpit-
jait fel-huzván, a' szomorú-játékok' (Trágédia) jád-
zásához fog-kezdeni. — A' *Románzov* edgyesült Tá-
bora 70-ezerből áll már belől *Móldóvában*; a' *Her-
tzeg* (*) *Repnin-eis* ugyan ennyiből: a' *F. Tsászár*
mellett igazgató *F. M. Láscie* pedig két ennyiből is
áll; kik ezen játéokban a' leg-nagyobb személlyeket
fogják játszodni. — Hogy a' *Lengyelek-is* *Austriával* és
Muszka-orzággal edgyütt kívánják ezen ügyett fogni,
bizonyítja edgy *Lengyel-orzágból* jött 'Levél; mely
szerént itt a' két szomszéd *Tsászári* hadi-nép szá-
mára a' gabona vásárlást, mely az idegen portékák-
nak a' *F. Tsászári* Tartományokban-való meg-tiltásá-
tól fogva meg-vala tiltva, meg-engedték, de ezen
Vásár mely fokba kerüljön meg-tettzik abból, hogy
edgy hordó-lisztnek *Tarnovból Czortkovba* való vitele
csak 24 forintokba kerül. Irtuk vala mások után, hogy
a' *Lengyel Közönséges-társaság* 30-ezer Népet fog-
na az edgyesült *Muszka* és *Ausztiai* Táborhoz ra-
gasztani — hogy a' *Pruszizus Király* hasonlókép-
pen ezt tselekedendő vólna — de, a' meszszebb lát-
ni kívánó némely *Politikusoknak* értelmek-szerént,
ezen hírek nagyon fokot láttatnak a' magok hihető-
ségekbe el-veszteni azzal, hogy edgy *Lengyel O-
besternek* Levele szerént, a' *Lengyel Hazafui* búz-
góság, (a' *Kigyó* bajossan felejtí farka-mettzését) és

A a 2

a'

(*) Ezen *Muszka* fő Vezér *Hertzeg Repnin* az, kinek a'
fellyebb múlt *Török* háboruban igen hirtelenséggel rend ki-
vül való utat kellett tenni a' maga Népevel, midőn hal-
loná, hogy az el-bádgyadott Nép az utnak terhéről pana-
szolkodnek, le-szálla lováról, és velek edgyütt gyalog kez-
de menni — de midőn még-is a' Népek ezen ki-fogását
hallaná: könnyü neki! mert ő nem viszi ezt a' mit mi —
ekkor edgyik katonától a' tarisznyát, mástól a' fegyvert,
3-diktól a' töltés-táskát véven-el, ugy vezérlé zugalodó
Népit szerentséfen a' ki-rendelt tzelra, és így verte vala-
meg az Ellenséget — itten a' jó Vezér!

a' még hammú alatt benne tsillámló szövethkezésnek szikrái annyira éledeznek, hogy minden Vajdának 2000 jól fel-fegyverkezett önként szolgáló Lóvas-katonát kelletik ki-állítani, és a' Közönséges-társaság' Sergeikez ajándékba ragasztani; mellyet már 3 Vajdák tselekedtenek-is. — A Berlieni Levelek-szerént, Berlinben még semmit sem akarnak tudni azon fellyebb említett 30-ezerből álló Sereg-ről, mely az Ujság iroktól a' Muszka Táborhoz ragasztandó; sőt némely Levelek-szerént, midőn a' F. Császári részről a' Török-háborúnak meghatározása a' Pruszus Királynak meg izentetett volna, ezen hangon felelt: „En ezen hadi-tűznek fellobbanását nagyon sajnálom, és ennek edgy tsendes békeség által minél hamarább lejendő kioltatását kívánom. „ — Némely Levelek azt tartják, hogy a' Lengyel Közönséges-társaság a' maga hadi-népének számát 60-ezerre pótolván, azt a' két Felsőleges Császári Udvaroknak 'Soldjára által engedné. Ha ez igaz volna, így a' szövethkezés szikrája egélfzen ki óltódnék — de mind ezeknek a' következendő idő bővebb megmagyarázója. — A' kézi-orvosoknak (Chirurgus) száma, kik az Auszriai Tabor mellé vétettenek-fel, 1000 személiekre mégyen. — A' Kereskedő Görögök azt beszélik vala tegnap, hogy már Nandorfejevárvár sz-rentsésen meg-vétetett volna; de ez még eddig tsak Kávéházbéli hír. — Azt írják némely Levelek, hogy az egyesült Tábornak fő-igazgatóását II-dik Katharina megint igen hathatos szokkal ajánlotta légyen F. M. Laudonnak.

Külső országi elegyes apróságok.

A' Pápa szándékozik ezután minden 15-dik esztendőben Jubiléumot tartani; közelebről az 1790-dik-

dikben e' szerént Jubiléum lesz: a' Sz. *Mária* köszöntése napján fognak ezt hirdető Bullák és követek széllyel az Udvarokhoz küldetni. — Tudjuk, hogy 8-dik *Bonifátzius* kezdette ezen szokást 1300-ban, és rendelte minden 100-dik esztendő't Jubiléumnak: 6-dik *Klémens* 1350-ben tartván, szorította az 50-dik esztendő're: 6-dik *Urbánus* a' hasznáért a' 33-dikra: 4-dik *Sixtusnak* tettett minden 25-dikre rendelni, minthogy közel 200-ezer emberek menvén ekkor Romába alkalmas ajándékokat vittek. — A' mely ellenkezések a' Nápolyi Udvar, és a' Romai-szék között vagynak; azok még nem hogy a' lecsendesedésre mutatnának, sőt *Karanioló* Minister által-élesztetnek, és nagyobbra gerjedeznek. — *Románzov* Generál, a' *Potemkin'* absitos katonai Tisztjeit maga szolgálatajába fogadja; mert úgy mond: jobban tud még a' jártas öreg, min a' járatlan ifjú hadakozni. — A' minapában tudakozta edgy Pap Ur edgy Generáltól; hogy miért késnek a' Ts. K. Vezérek olyan sokára a' Török Várok megvételeivel? mert ugymond a' Generál: azok nem klastromok, hogy csak szóval meg-lehessen venni. — A' *Versáiai* Udvar bévette azon szokást, hogy ebéd felett kinek kinek annyi tángyér és egyéb szükséges dolog tétefsék eleibe, hogy az udvarló inasok ki-zárálsanak; mert tapasztaltatott ezek által az asztal felett beszélt titkos dolgoknak ki nyilatkozása. — Párisban edgy hires *Theátrumi* éneklő Leány *Kontát*, ki egész Párisnak gyönyörösege, nehéz betegségbe esvén, edgy fokotó áruló szegény Aizszony bé-megy hozzája, és kéri, hogy edgyet az ő háló-fokotói közül tartson-meg betegségébe, ezt meg-nyervén, nevezi a' maga fokotóit a' *la Kontát*, és 3 nap alatt többet 2-ezer darabnál el-
ád

ad jó pénzen belölte. Ebből a' Frantzia Fejérnép' ujmódin való kapkodását képzelhetni. — Franequera Várofsának büntetése nem példa-nélkül-való, mert *Akmár* Várofsának hafanló hibáért nem tsak kapui vétettek-el, hanem kő-falai-is le-rontattak, Tanátsofi személyesen, és gyalázatoson meg-büntettet-tek. — Azt irják némely Levelekben, hogy a' F. Tsászár, Triest-felé menő utjában — — —

— — — (A' többi a' rostában maradott.) — — —

Ö Felségének el-indulásakor a' Tisztes öreg Hertzeg Kaunitz ilyen fontos szókra fakadott: „eleget élt-tem tisztetségben! De még kívánnám meg-érni, hogy II-dik *József* gyözedelmi koszorúval jöjjön-vissza a' Táborból, és az ő gyözedelmének napján örömeft halnék-meg! —

Még edgy szót a' Márs - mezejéről! — Közelebb botsátott Levelünkben emlékeztünk vala ama nevezetes fő Vezér B. *Alvintzi* Urnak rész-szerént szerentsétlen, rész-szerént leg-szerentséfebb történetéről; mellyet a' mostani tudósítáfok-szerént bővebb környül-állásokkal így irnak-le: „Ezen Vitéz fő Vezér Urnak edgy Kémje lévén, kivel mindenkor a' maga titkos beszélgetését edgy Dunán túl lévő Berekben tartya vala; meg-jelenik a' Vezér Ur a' tudva lévő órán ezen Berekben; de a' maga Kémje helyet, Jantsárokat találta ottan; mert ezen gonósz-indulatú Kém már előre a' Vezér Urat el árúlta vala. Midőn azért a' hajós-katonák ki-kötnék a' tsonakot, leg-ottan a' Jantsárok állának elé; kik közzül edgyik egyenesen a' Vezér Urnak szegezvén kését, a' Vezér Ur' háta-meget lévő hadi-Komissárius — Ur ezt edgy pistollyal agyon lövé; honnan két

Jantsárok ennek szegezvén fegyvereket egyszeriben két lövések által ese-el a' Komissárius; az említett Vezér Ur pedig a' Berekben a' bokrok között elbuván, a' mi részük-felől lévő hajósoknak tsak kezével inte, hogy jönének által; kik által-is jövéen, a' Vezér Urat szerentséfen visszavivék; a' Jantsárok pedig azon a' tsónakon, mellyen a' Vezér Ur oda ment vala, a' Komissáriusnak és a' két hajós katonáknak fejeiket visszavivék. — A' tsatázó piatzon történt vitéz tselekedetek között ez a' nevezetesebb, és ujjabb tudtunkra: F. M. L. G. *Vartenslében* Ur, ki a' leg-szemesebb Vezérek között valónak tartatik, észre-vézi nem régiben, hogy mint edgy 1500 főből álló Jantsárok olly szándékkal légyenek, hogy a' Dunán hajókkal keresztül jövéen Pántsovát semmivé tegyék. Ki-állítja azért a' maga Sergét a' Dunával által ellenben a' Jantsárok-nak uttyokban; de olly előre tett rendeléssel, hogy midőn a' Jantsárokat ezek meg-látnák-leg-ottan háttot fordítván nékik Pántsovába szaladnának. Átal jönnek a' Jantsárok, és az előttük meg-szaladott Népet Pántsovába kergetvén; már hátúl egy Sereg vala a' Gréfen Hufzárjai között el-rejtve olly véggel, hogy mihelyt ezek a' magok hajóikat ki-köték, leg-ottan a' köteleket el-vagdolván ereszfék mentekre a' hajókat; melyet a' Hufzárok véghezvivének azon-kivül hogy abból a' Vartenslébent Pántsova-felé sebessen kergető Jantsárok valamit észre-vettek volna. Midőn a' mi meg-szaladott Népünk Pántsovába volna, és a' Jantsárok mindenüt nyomokba; már a' Vezér Urtól előre el-rendelt Népek kezd minden ablakokból Pántsovában löni a' Jantsárokat. Ezen kergetett Sereg a' Városnak túlsó kapuján meg-fordúlván, az innettső kapuját-is már

egy

egy alattomban arra rendelt Huszár Divízió el-álván, olly véghetellen tsata támodott; melyben a' Jantsárok egy-felé sem fordúlhatván, 1500 Jantsár mind egy talpig ott marada. Vóltanak a' Törökök között ollyanak-is, kik nagy bajjal csak ugyan ezen ellent állott Sergeken keresztül vágván magokat, midőn a' ki-körve gondolt hajók üres helyére szaladának edgyről edgyik a' Gréfen Magyar kardja prédájává levének; és így ezen 1500 Jantsárokból csak edgy-is többé visszsa-nem mehete. — Nem mezsze a' széleken edgy ostromló Sántzot készítő G. Gyulai Sámuel és Eszterházi Miklos Urak Sergeinek bizonyos részére véletlenül rá-ütvén a' Lóvos Törökök; ezek minden uton módon oltalmazzák vala jelen lévő ágyujkkal-is magokat; de a' megátolkadott Török Sergek, mint a' vak légy, a' tűz között-is nékiek menvén, ezekben midőn alkalmos kárt tennének; érkezik a' Wurmzer Huszár Sergének egy ezen tsatát észre vett része sebefs nyargalva; kik két felől, a' gyalogokkal tsatázó Törökököt magyaron kezdvén aprittani; az elszaladhatott Törökség a' víznek szorított, hól ezek-is mind a' vadkásák úszva lödeztetének-le. Ezen tsatában, míg a' Huszárok meg-nem érkeztenek-vala, már edgy néhány fejeket tarisznyára raktanak-vala a' Törökök; de a' magakéval edgyütt a' tsata helyén hagyván; úgy hever vala a' Török holt test, mint a' Hering a' Kádba. — Azért viszik-el a' Törökök a' Keresztények fejét; mert a' Porta az egész Tábornál ki hirdette, hogy minden Keresztény főjért edgy aranyot fizet.

Vorstellung der herrlichen Viktoria, welche die k. k. Besatzung von Banzova durch Anordnung des Kommandanten General Wartensleben über mehr als neunhundert Türken erhalten hat. 1. General Wartensleben auf dem Wachtthurme läßt eine Raquette steigen zum Zeichen des Angriffs, 2. die Türken drängen sich in die Thore, 3. die Schiffe werden abgeschnitten damit die flüchtigen Türken nicht entkommen, 4. die Türken flüchten sich zur Donau wo sie alle umkommen. Von den k. k. ist kein Mann todt geblieben, nur zwey sind leicht verwundet worden. im W. März 789.

